

naplno působila milost mého křtu a biřmování, ale jistě došlo i k novému vylištění Ducha. Tak jsem byl obdarován pro to, co jsem měl před sebou.

Mohou tyto dva přístupy existovat vedle sebe? Já osobně v tom žádný problém nevidím. Pokud jsme, podle první teorie, sami nevyužili milosti svátostí křtu a biřmování, jistě to musíme později vědomě učinit. Tak dáme prostor milosti, aby mohla plně působit. Když se ale modlíme „Přijď, Duchu svatý“, musíme také očekávat nové seslání Ducha, nové vylištění jeho milosti – milosti přinášející okamžitý a viditelný účinek. Nevadí mi drobná nejasnost vztahu mezi uvolněním a sesláním nové milosti neboli mezi již přijatým a nově obdrženým. Mnohokrát jsem byl svědkem toho, že Bůh jednal jinak, než jsem očekával. Pokud tedy jde o Ducha svatého, jsem na Boží překvapení připraven. Zjednodušeně bych popsal křest Duchem svatým jako projev Božího působení v životech mužů a žen, při němž jejich víra pozoruhodně ožila.

Zdá se mi, že při tomto probuzení víry se jistě uvolňuje již přijatá milost, moc Ducha svatého, přítomná už od křtu v nás, ale že Duch svatý je zároveň nově seslán. První apoštolo-
lové zažili v horní místnosti mimořádné vylištění Ducha a o pár dní později byli Duchem naplnění znovu, když prosili o odvahu k hlásání. „A když skončili tuto modlitbu, otrásl se to místo, kde byli shromážděni, a všichni byli naplnění Duchem svatým, takže s odvahou hlásali Boží slovo“ (Sk 4,31). Vypadalo to téměř jako druhé Letnice, šlo o další mocné vylištění Ducha s viditelnými projevy. Mnohokrát takové vylištění Ducha potřebujeme i my.

Jsem si tedy jist, že když pokřtěný člověk prosí Ježíše, aby ho pokřtil svým Duchem, dojde jak k probuzení již přijaté milosti, tak i k novému seslání Ducha svatého. Mám radost, že někteří významní teologové nabízejí pro působení Ducha svatého dobré argumenty. To považuji za velmi podstatné. Jejich vyučování však bohužel málokdy ovlivní křesťany z kostelních lavic.

Charles Whitehead – *V síle Ducha*

Je dosti zajímavé, že Jan Křtitel jako posel přicházejícího Mesiáše vlastně vyvíjí překvapivě málo úsilí, aby se s ním nějak osobně setkal. „Na druhý den Jan viděl Ježíše, jak jde k němu.“ Ježíš ho tedy sám vyhledá, ale Jan ani v ten okamžik neudělá jediný krok!

Ukazuje se, že být Božím prorokem znamená přenechat Bohu samému daleko více iniciativy, než bychom ve své horlivosti považovali za přiměřené. S troškou nadsázky lze dokonce říct, že Boží posel musí především znát své místo, být stálý a spolehlivý. Pak už si Bůh najde ten nevhodnější způsob, jak jeho službu začlenit do plánů své prozřetelnosti.

Evangelium nás tedy vede nejdříve k spolehlivému ukotvení své víry a zapuštění jejích kořenů do hloubky našeho přebývání s Kristem. Otázka jak a kde o něm podávat svědectví má přijít na pořad dne až mnohem později – rozhodně až poté, kdy naše víra trvale získá pevnou půdu pod nohama. Teprve pak vstoupí Ježíš do našeho svědectví přede všemi, které Duch přivede do naší blízkosti.

Petr Vrbacký – *Vzhůru k vodám*

Další texty v týdnu

Po: 1 Sam 15,16-23; Mk 2,18-22

Čt: 1 Sam 18,6-9; 19,1-7; Mk 3,7-12

Út: 1 Sam 16,1-13; Mk 2,23-28

Pá: 1 Sam 24,3-21; Mk 3,13-19

St: 1 Sam 17,32-33.37.40-51; Mk 3, 1-6

So: Sk 22,3-16 (Sk 9,1-22); Mk 16,15-18

Uvedené knihy je možné zakoupit na adrese www.ikarmel.cz

Prameny, odkazy

Francis J. Moloney – Evangelium podle Jana – Sacra pagina; Průvodce životem – Jan – Luxpress; Misál na každý den liturgického roku; Angelo Scarano – www.pastorace.cz

Vydává Pastorační středisko brněnské diecéze ve spolupráci s Karmelitánským nakladatelstvím jako součást diecézního biblického programu Vezmi a čti.

Ke stažení na www.vezmiacti.cz.

2. neděle v mezidobí – cyklus A

19. ledna 2013

²⁹Na druhý den Jan viděl Ježíše, jak jde k němu, a řekl: „Hle, beránek Boží, který snímá hříchy světa!“ ³⁰To je ten, o kterém jsem řekl: „Po mně přijde ten, který má větší důstojnost, neboť byl dříve než já.“ ³¹Ani já jsem ho neznal, ale proto jsem přišel křtít vodou, aby byl zjeven izraelskému národu.“ ³²A Jan vydal svědectví: „Viděl jsem, jak Duch sestoupil jako holubice z nebe a zůstal na něm.“ ³³Ani já jsem ho neznal, ale ten, který mě poslal křtít vodou, mi řekl: „Na koho uvidíš sestupovat Ducha a zůstat na něm, to je ten, který křtí Duchem svatým.“ ³⁴A já jsem to viděl a dosvědčuji: To je Syn Boží.“

Jan 1,29-34

Úvod k meditaci

Jan Křtitel se nevydává za Spasitele a ni za Mesiáše. Zřetelně vidí svůj jediný úkol – ukazovat na Ježíše jako na Beránka Božího, který snímá hříchy světa. Kež je i v nás vždy touha po takové pravdivosti a skromnosti, jako je to vidět na Janovi. Mohu si připomenout jednu až tři konkrétní situace, kdy jsem nejednal pravdivě nebo s pokorou. Nyní v klidu a ve světle tohoto evangelia mohu přemýšlet, jak by se dalo jednat příště v podobných situacích lépe.

Výklad biblického textu

Kontext: Dominuje postava Jana Křtitele, který nepřestává vydávat svědectví o Ježíšovi, čímž naplňuje slib z *Prologu* (verše 1-18). Jedinou další postavou, která je v tomto příběhu poněkud zastřena přítomna, je právě Ježíš, který *jde k* Janu Křtiteli. Jan Křtitel navazuje na informace z *Prologu*, když mluví o Ježíšovi jako o tom, který *byl dříve* (v. 30; srov. vv. 1.15), jako o Beránku Božím, který snímá hříchy světa (v. 29), jako o tom, na něhož – jako naplnění Božího příslibu (v. 33a) – sestoupil Duch (v. 32), jako o tom, který křtil Duchem Svatým (v. 33b): jako o Synu Božím (v. 34). Jan se takto nepřímou dotýká Ježíšova křtu v Jordánu a Ducha, který sestoupil jako holubice z nebe a zůstal na Ježíšovi. (v. 32; srov. Iz 11,2; Mk 1,10; Mt 3,16; Lk3,22). Janovská představa Ducha se bude v průběhu evangelia dále rozvíjet.

29 a řekl: Hle, beránek Boží, který snímá hříchy světa! Každé ráno a večer se v chrámu obětoval beránek za hříchy lidu (Ex 29,38-42). Izaiáš ve verši 53,7 prorokoval, že Mesiáš, Bůž služebník, bude veden na porážku jako beránek: *Byl trápen a pokořil se, ústa neotevřel; jako beránek vedený na porážku, jako ovce před stríhači zůstal němý, ústa neotevřel.* Jako pokuta za hřích musel být dán život, zástupný život v zabítí beránka. Ježíš – Beránek, který snímá hříchy světa – naplňuje tento symbol pravým obsahem a je pochopitelný jen z pohledu lásky až do krajnosti. V síle této Boží lásky jsou nám odpuštěny hříchy (1 Kor 5,7). Slova *hříchy celého světa* znamenají hříchy každého člověka, každého jednotlivce.

Výraz *Beránek Boží* znamená od Boha vyhlédnutý a určený beránek. Formulace *kteřý snímá hříchy světa* charakterizuje Ježíše jako toho, který zbavuje od hříchu všechny lidi bez rozdílu náboženství, národnosti a rasy.

30 To je ten, o kterém jsem řekl: Po mně přijde ten, který má větší důstojnost, neboť byl dříve než já. Ačkoli byl Jan Křtitel věhlasným kazatelem a přitahoval k sobě velké zástupy, byl spokojen s tím, že Ježíš zaujme vyšší místo. To je pravá pokora – základ velikosti v kázání, vyučování, či jakémkoli jiném díle, které konáme pro Krista. Spokojím-li se s konáním toho,

1. čtení:

Iz 49,3,5-6

2. čtení:

1 Kor 1,1-3

Evangelium:

Jan 1,29-34

Srovnání:

Iz 53,6-7;

Sk 8,32;

Zj 5,12;

Mt 3,16-17;

Mk 1,10-11;

L 3,22;

Iz 11,2

co mi Bůh svěřil, a přenechám slávu za to Ježíši, může skrze mne Bůh konat velké věci.

31 Ani já jsem ho neznal, ale proto jsem přišel křtít vodou, aby byl zjeven izraelskému národu: Když Jan křtíl Ježíše, prohlásil o něm, že je Mesiáš. Bůh dal Janovi znamení, aby mu ukázal, že Ježíš je skutečně poslaný od něho. (1,33-34). Jan a Ježíš byli vzdálenými příbuznými, Jan tedy věděl, kdo Ježíš je. Ježíšův křest je popsán u Mt 3,13-17, Mk 1,9-11 a u Lk 3,21-22.

33 to je ten, který křtí Duchem Svatým. 34 A já jsem to viděl a dosvědčuji: To je Syn Boží. Ve shodě se synoptiky (Mt, Mk a Lk) i Jan chápe *sestoupení a spočinutí* Ducha jako znamení, že Ježíš je Mesiášem a Božím Služebníkem. V Iz 11,2 se píše, že Duch sestoupí na ratolest z Jesseova kořene (tj. na krále z Davidova rodu), a v Iz 42,1 Hospodin vkládá Ducha na svého Služebníka (jak jsme viděli, v našem evangeliálním úryvku je přítomné izaiášovské téma *Služebník – Beránek*). Titul *Syn Boží* v ústech Jana Křtitele označuje sice spíše Mesiáše (podle mesiánského Z 2,7), nicméně v kontextu celého evangelia vyjadřuje Ježíšovo božské synovství.

K tématu

Jan Křtíl proto uzavírá: „A já jsem to viděl a dosvědčuji: To je Syn Boží“ (Jan 1,34). Ježíš jako člověk tedy představuje poslední a definitivní sebevyprávění Boha adresované celému lidstvu. Jakmile dva z Janových učedníků zaslechli jeho svědectví, rozhodli se následovat Ježíše (srov. Jan 1,35-37). V tom také tkví velikost Jana Křtitele, který se dokáže učinit menším a dále se umenšovat, aby rostl Kristus (srov. Jan 3,30); proto je schopen přivádět druhé ke Kristu a následně se vytrátit... Jsme my křesťané schopni a odhodláni jednat právě tímto janovským způsobem?

Jsme odhodláni nedržet u sebe ty, které máme přivádět ke Kristu? Pouze tak totiž můžeme vydávat v tomto světě věrohodné svědectví o tom, že Ježíš je Pán našeho života.

Enzo Bianchi – Hlásej slovo – Roční cyklus A

Pokřtěni Duchem svatým

Když jsme pokřtěni, ať už jako děti, či v dospělosti, dostáváme Ducha svatého a naše křesťanská iniciace je završena příchodem Ducha při biřmování. O tom nejsou žádné spory a tyto svátosti nikdo běžně nenazývá křest Duchem. Pokud ovšem někdo následně podřídí svůj život Duchu svatému, pozve jej, aby vládl v každé jeho oblasti, a když vidíme v krátké době proměnu, potom říkáme, že dotyčná osoba byla pokřtěna Duchem svatým. Nyní se budeme věnovat tomu, k čemu dochází a jak to vysvětlit.

Pro křest Duchem existují dvě teorie a dle mého názoru jsou obě dobré. Nejsm teolog a soudím, že se oba pohledy vzájemně nevylučují, spíše se doplňují.

Bůh je svrchovaný, a proto často jedná jinak, než si představujeme. Po modlitbě za křest Duchem svatým prožili mnozí lidé obrovské změny, a protože v sobě vnímají novou sílu, která jim umožňuje žít křesťansky s větším nasazením a novým nadšením, připisují tyto změny právě oné modlitbě. Nejprve tu je

zkušenost, zážitek – až pak následuje teologické vysvětlení.

První přístup

Křest Duchem svatým uvolňuje milost, kterou jsme přijali skrze svátosti křesťanské iniciace – křest a biřmování. Proč ale musí být milost uvolněna? Obecně platí, že milost přijatých svátostí je přítomna vždy, ale její účinky mohou být omezené. Jinými slovy: milost v nás je, ale je jakoby vázaná a nemůže volně působit. Z jakého důvodu? Protože jsme k tomu my, příjemci, nedali patřičný souhlas. Většina z nás byla pokřtěna jako miminka dříve, než jsme vůbec mohli čemukoliv uvěřit. A možná jsme od té doby na sebe ještě nevzali křesťanské závazky, které našim jménem přijali rodiče s kmotry.

Když jsme později byli biřmováni, pravděpodobně opět chybělo naše rozhodnutí žít křesťanství naplno a hlubší osobní vydání se Pánu. Tak nám nikdy nedošlo, že jsme byli nejprve povoláni za Ježíšovy učedníky a potom vysláni v moci Ducha získávat za učedníky všechny národy (Mt 28,19).

Ti, kteří přijali svátosti, aniž by byli zároveň evangelizováni, nejsou jednoduše pro splnění své role v církvi, která šíří evangelium, vybaveni. Naše síla k hlásání evangelia přijde, když vědomě přijmeme svátosti křesťanské iniciace otevřeme se vůči charismatům, které Duch svatý svobodně uděluje (1 Kor 12,11 a Lumen gentium 12). Tato charismata mají být použita k prospěchu druhých.

Naše ANO uvolňuje moc Ducha svatého, která v nás byla přítomná. Naším úkolem je potvrdit křesťanský závazek křtu a biřmování. Křest Duchem oživí plamen již přijatého Božího daru (2 Tim 1,6).

Vztah mezi křtem Duchem a svátostmi křesťanské iniciace je velmi důležitý. Svátost vždy působí *ex opere operato* – samotným faktem, že byla udělena. Církev nás ale také učí, že skutečná plodnost svátosti v životě jednotlivce je *ex opere operantis*; to znamená, že závisí na:

- kvalitě přípravy na přijetí,
- víře a úmyslu osoby udělující,
- víře, očekávání a porozumění osoby přijímající.

Když lidé prosí o nové vylití Ducha svatého a jejich životy jsou proměněny, často hovoří o křtu Duchem jako o okamžiku opravdového obrácení, okamžiku, v němž se osobně setkali s Ježíšem jako se svým živým Pánem a Spasitelem. Mluví o svých osobních Letnicích.

Podle této první teorie jsme v iniciačních svátostech obdrželi plnost daru Ducha, a proto následující modlitba za křest Duchem vede k vědomému zakoušení či uvolnění již dříve přijaté moci. Je však možné si myslet, že tu dochází ještě k větší věcem. Máme pro to dostatek důvodů, například:

- Bylo by to v rozporu s praxí modlitby *Veni, Creator Spiritus*, již katoličtí křesťané při mnoha příležitostech zvu Ducha svatého, aby mezi ně novým způsobem sestoupil.
- Zpochybňovalo by to tradiční přesvědčení, že Duch svatý vždy nově přichází v důležitých okamžicích života, ať už při modlitbě, či při přijetí svátosti.
- Cožpak když se modlíme „Přijď, Duchu svatý“, neočekáváme nové vylití Ducha jen proto, že jsme ho přijali jednou provždy při křtu? Jistě že ne – Duch svatý přišel tehdy a přichází i nyní.

Zatímco křest Duchem uvolňuje více milosti z té, kterou jsme přijali již ve křtu a biřmování, jsem si jist, že při každé modlitbě „Přijď, Duchu svatý!“ nám Bůh svého Ducha posílá znovu a nově.

Druhý přístup

Křest Duchem svatým je nové a mocné vylití Ducha, které obdržíme na základě našeho pozvání. Osoba, která za křest prosí, již možná přijala křest i biřmování, ale nemusí tomuto tak být vždy. Ježíš na nás svého Ducha v odpovědi na naše prosby vylévá úžasnými novými způsoby. I když je to nezvyklé, můžeme najít v Novém zákoně události, kdy je Duch dán před křtem vodou, a stejně k tomu dochází i dnes.

Mezi evangelikály a letničtími se často stává, že člověk při modlitbě obrácení a odevzdání života Kristu přijímá zároveň Ducha svatého, což se může projevit jedním nebo více dary Ducha, zvláště modlitbou v jazycích. Křest vodou se uděluje později. Podle tohoto přístupu platí, že nové a mocné vylití Ducha přichází vždy, když prosíme o křest Duchem. V Novém zákoně se vylití Ducha pokaždé projevilo viditelně.

Lukáš ve Sk 10,44-48 popisuje takovou událost ve chvíli, kdy Petr po svém vidění přichází do Kornéliova domu: „Když ještě Petr mluvil, sestoupil Duch svatý na všechny, kdo tu řeč poslouchali. A žasli věřící obrácení ze židovství, kteří přišli s Petrem, že i na pohany byl vylit dar Ducha svatého. Slyšeli totiž, jak mluví (cizími) jazyky a velebí Boha. Tehdy Petr řekl: ‘Může někdo odoprat křesťanskou vodu těm, kteří jako my přijali Ducha svatého?’ Pak rozkázal, aby je pokřtili ve jménu Ježíše Krista.“

Tato událost bývá často označována jako Letnice pohanů. Tato a některá další místa v Novém zákoně naznačují, že každé nové seslání Ducha svatého působí zřejmou proměnu u těch, kteří ho přijímají. Tato proměna je potvrzením zkušenosti. Když jsem v roce 1976 zakusil nové působení Ducha svatého ve svém životě, bylo mi jasné, že toto vylitímilostí je odpovědí na modlitbu a na mou připravenost Ducha přijmout. Modlil se za mne anglikánský kněz s vírou, že Bůh promění můj život. Dramatické změny, které následně proběhly, by bez nového vylití Ducha svatého nebyly vůbec možné. Věřím, že tehdy poprvé